wihale ärritawad, saadik ei pea siis inimese õrnad nerwid mitte ärritatud saama.

Punane wärw teeb mulle alati kõdina nerwidesse. Ta mõjub wäga silma wõrkuaha peale, siit kõdistab ta nägemisenerwi ja nägemisenerw paneb kõik teised tundmuse nerwid kõdinasse. Inimese tahtmine ei jäe sõhärduses nerwide olekus ka mitte puutumata, waid ta saab wäga elawalt liikuma pandud. On punase wärwi kiired ühest inimesest wõi loomast wõi asjast tulnud, mis nägijal juba enne wastumeelt, siis tõuseb sagedaste paha meel rinnus ülesse, kaswab wihale ja awaldab ennast kas tõrjujas sõnas ehk teos. Ümberpööratud on lood, kui näituseks üks armas naistsugu inimene punases riides meestsugu inimesele läheneb. Seal kaswawad nerwide kõdina sunnil kõiksugused igatsused ja ihalused majakõrguselt mehe rindu: ta otsib ja loidab sundmuste mässul, hoiab inimesest eemale, ringutab käsa ja waikib. Meel on ärdas, toit tahtmise wasta — surm suuksutab poisst.

Niisugusid ärritawaid tundmust wõib inimene wististe ka muidu saada, aga punane tulukese wärw on kõige ägedam neid sünnitama.

Seda ütlen mina Sepa Rein, aga mitte, nagu mõni arwab, Mõldri Mihkel. See terwe peatükk, kus Mihklist ja Wiinst kõne, on minu hooleks Mihklist eneset kõnelda jäätud. Ja ma täidan Mihkli soowi suure hea meelega ning tahan siin palju tarkust wälja laotada inimestele õpetuseks ning enesele meele jahutuseks.

See tähendatud punane wärw on ka Mihklile palju tuska teinud ning selle pärast on ta minu hooleks selle peatüki oma eluloost annud. Ja kui ma õigust pean tunnistama, siis olen ise ka punaste palgede ning weel punasemate huulte pärast palju oma nooremas eas kannatanud. Seda ütlen neile noorematele troostiks, kes just parajaste padalis on. Ka õiendan ma sellega neid ekslisi arwamisi, mille tõttu üks wana pois kõikidest tundmustest tühi ja kõikidest palawikudest paljas olla. Ilma hooplemiseta wõin öölda, et palju rohkem oma noores eas olen kannatanud kui mõni praegune haljasnokk. O, meie olime muiste ka

poisid! Jookstme kas wõi seinast läbi niisuguse kirju põlle järele. Praegused poisid on waheşt meie wanade wasta otsekui wihmausside sisalikkude wasta. Nemad roomawad nii tasa, tasa ja katsuwad ju hulga maa pealt oma terawa ninaga ette, kas ka rahakott tüdrukul waruks walmis on; pole neil nerwisid, pole neil werd. Meie ajal hüüti küll nerwisid puduşoonedeks ja wähesed wanemad inimesed teadsiwad ka sedagi nime, nooremate oliwad nad nime ja näo poolest hoopis tundmata. Aga teo poolest, ehei! Hoopis teine inimese tõug elas siis. Elawad, kräbedad, tulised oliwad nad. Polnud seal aega ega arupidamist. Lase Juhan, peremehe sõõk ja priitoit! Nüüd nad nii aeglased, aelewad ja mõtlewad. Aga mis nad paraku mõtlewad? On see ka mõtlemine, kui üks terwed nädalid ümber wedeleb, ei saa ega saa asjaga joonele. See pole kellegi mõtlemine.

No aga, mis ma neid nooremaid ka nii wäga noomin. Eks igaüks tunne oma osja kõige paremaste. Näe praegusel ajal on ju ka see rahakott nii kutsariks pukki seatud. Tema see seda eluwankrit juhib. Mammonat, mees midagi ei maksa. Selle pärast peab siis ka koblama käpuga, kas tüdrukul rahakott kõrwas, muidu waja kosja bobuse pea teise talusse pöörata. Kaudke, lapsukesed, oma toormat, kaudke pika meelega. Punane wärw pole mitte üksi wärw. Punane wärw oli meie wanade wärw.

Wanadega on aga wana aeg möödas. Uus aega uued kombed, uued mõtted, uued nerwid, uued wärwid. Teie nooremad, teie wärw pole mitte punane waid ta on roheline. Roheline on teie wärw. Ärritatud meel nõuab lahutust. Ilka ei jõua inimene ärritatud meelel elada. Rahu on ülem kui ärritus. Roheline wärw on rahusünnitaja. Roheline wärw lahutab ärritatud meelt. Kui mingi asi sind pahandanud, siis mine toast wälja halja metsa alla, ehk waata läbi akna õue rohelise puu otsa, küll näed, tusk lahkub, meel läheb lahkeks. Selle pärast kiidame uut aega, kus eluboonetel suuremad aknad tehakse, nii et rohelised puud ja rohelised põesad, muru ja rohumaa oma ilusa karwaga kõige kewade, juue ning sügise aja rahu-

Eesti-rahwa Kasuline Kalender 1885 lk 24